

MÄRTS 1934
VI AASTAKÄIK

EESTI NOORUS

№3

K-Ü. „RAHVAÜLIKOOLI“

Eesti kirjanduse-, paberi- ja kirjutusmaterjali kaupade suurlaod Tallinnas.

MÜÜGIL RAAMATUD:

TEADUSLIKUD, ILU-, LASTE-, VÄIMULIK- J. N. E. KIRJANDUS

Odav ja nägus raamatute **kõitmine** kogudele.

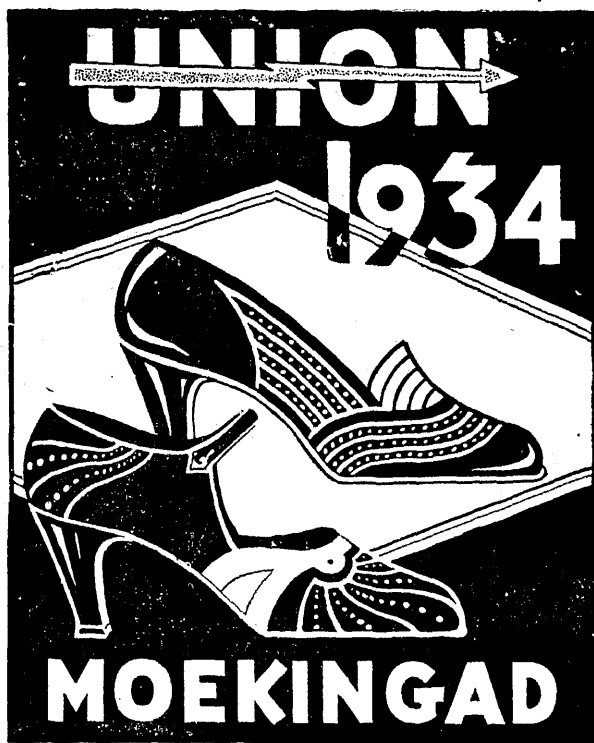
IGASUGUSED PABERIKAUBAD, KIRJUTUSMATERJALID, KONTORAAMATUD JA TARBED

Igasugu trüki-, lineerimise- ja köitetööde asjatundlik täitmine.

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne.

K-ü. „RAHVAÜLIKOOLI“ kauplused

Harju tn. 48, omas majas. Kõnetr. 444-39 ja 444-37
Jaani tn. 6, pangamajas. Kõnetr. 446-67 ja 446-66

VALDO KREKMAN

KAKS LUULETIST

KULDNOKAD.

Tuul lõunast kandis lõbusaid kuldnokki
ja asetab mu akna alla puule,
et laulaksid nad minult ära kurbuse.
Nyyd leelolõngu ketravad kui väiksed vokid,
et imestunult avab helerohelise suu
nii lapselikult-erksalt iga väike-väike urbki.

Nyyd hommikul ja hilisõhtu tunnil
on siristusi täis kõik okstevahed,
et paljad raodki taktin kaasa kõiguvad
ja helkjas-soojaks muutub sellest päikse jumi.
Näen naervat klorofyllselt iga punga silma kaht.
Hoi! Kuule yle maa ja vete rõõmus kevad hõikab.

Tuul kandis lõunast lõbusaid kuldnokki,
kõik nukra laulsid kes mu hingest tulde,
õhk ära kandis siis mu halli kurbuse.
Nyyd kevadiselt minur heliseb, lööb lokka,
too helin lõimub, lauluks põimub kaudu minu suu.
Miks peaksin olemagi kurb, kui rõõmus iga orbki?!

RÄNDLINDUDE NAASUL.

Lindude kolmnurki laulvaid
kandsid lõunapilved.
Helavad looduse aulan
rõõmu-, tänupalved.

Merede, jõgede yle
kaarleb laulest sildu.
Metsade, orgude sylle
langeb helikilde.

Laulab nyyd puu kui ka põõsas,
õhk vaid hallib-trallib.
Kevadtuuled sydamen lõõsand —
uhtund talve vallid.

Huulil mul vile on suland
lahti. Kevad hingen.
Elurõõm soonten vulab.

Linnud, nyyd ghen ma teiega
kevadesse tõtlen.
Läheme talve peiele,
viled kaasa võtten.

Hoi-lal-laa! Lõbusad matused!
Vilistan huul kuni tardub.
Siuts-vrilt-hyy! lindude vastused.
Sygisel syda taas karmub.

JUHAN JAIK

KUKKE RINGHÄÄLING

(Pühade vahelugemiseks)

Ammu juba oli päike läind looja, hulk aega juba olid inimesed olnud ülal, kes elektrivalgusel, kes maal õlilambi juures. Siis kell löi juba 11 ja algas õö igal pool. Isegi raadiringhäälingu onu Moor pani oma aparaadid kinni ja soovis kuulajatele hääd õöd.

Teised maailma raadiojaamad aga rääkisid veel mõne tunni. Siis, kui viimane neist jäi vait, siis sündis see, millest algab pääle meie jutt.

Kell oli 2 õösel. Talu kukk ja kanadevalitseja Kikas I liigutas end oma õrrel, kõhatas hääle puhtaks ja asus siis oma mikrofonile ette.

„Kukeluugu, kukelungu! Tähelepanu! Siin Maidamadise kanade ringhääling. Algame oma tänase saatekavaga. Tähelepanu.”

„Armsad tibud ja kanad, noored ja vanad, kõik kaagutajad ja vaagutajad, siblijad ja sablijad, munaloojad ja pojatoojad, tera korjajad ja orjajad, haudumatükijad ja nokapühkijad, siin kõneleb Kikas, kes on tarkusest rikas, kes on suguseltsist hääst ja kõik tarkused teab pääst. Vaadake ja pidage meele, ma räägin teile selges kuke keeles. Pidage silmad lahti ja võtke vahti. Mis need inimesed rühivad, tube pesevad ja pühivad? Mis see peab tähendama, et kõik kipuvad seljast mustust vähendama? Teie seda ei tea, aga mina tean ja seda teilegi seletama pean. Seepärast on kõik need inimeste tötted, et nüüd tulevad lihavõtted. Need on inimestele suured pühad ja päevad, millal nad jälle kõik kirikusse läevad. Muidu need pühad olgu minu pärast kas või homme, aga inimestel on üks väga kuri komme, et lihavõtte-pühade ajal võetakse vesi ja keedetakse selle sees meie vaevaga munetud munakesi. Kõik munad, mis on munetud kaagutamise ja vaagutamise, keedetakse pajas sisisemise visisemisega. Siis neid veel pintseldatakse ja kritseldatakse, siis veel koksitakse ja toksitakse ja siis nad kaovad kõhtu õgimisega ja lõua lõgisemisega. Aga seda ei mõtle keegi inimene, et igast munast tuleks ilus kanakene, võiks tulla isegi ilus kukekanakarjane, niisugune kirju ja punaharjane. Neid nähes meie süda hüppaks nii suurest rõõmuhulgast, et lendaksime üle aiapulgast.

Aga näe, siin muud kui ohka — inimesed söövad munakesed nahka. Võtku meie kaagutamist ja vaagutamist, pesategemist ja vaevanagemist. Kes meist ei tahaks saada poegi mitu tosinat, kes kõik oleksid ilusad kui rosinad? Seepärast kuulake mu nõu: igauks peab võtma kokku oma kavaluse ja jõu, et hoida alles oma munad haudumiseks ja et nad ei läheks inimeste kõhtudesse kadumiseks. Aga inimesed on kõik suure jõuga, seepärast siis saab aidata ainult kavala nõuga. Kuidas seda teha, seda mõtelge ise, aga mina lõpetan oma lugemise. Niipalju ütlen veel, et munad on hädaohu teel. Kes oma asja hästi ei säe, see poegi ei näe.”

Kanu Maidamadise talus oli aga kõigest kolm. Üks oli must kana Mukk, teine kirju kana Kikk, kolmas valge kana Vakk. Must kana Mukk tuli viimaks otsusele, et tuleb muneda hästi mustad munad, neid inimeste süda ei võta süüa ja need jäetakse alles haudumiseks. Kirju kana Kikk arvas et tuleb muneda hästi väikesed munad. Inimesed on ahned, nad tahavad alati saada ikka suurt suutäit, väikese suutäiega keegi ei ole rahul. Külal nad pühadekski valivad endale kõige suuremad munad. Valge kana aga mõtles, et ta muneb nii ilusad suured ja valged munad, et keegi neid ei raatsiks temalt ära võtta. Kui inimesed tulevad võtma, siis ta vaatab veel haledasti nende silma ja siis kindlasti jäetakse temale alles ta munad.

Lihavõtte-pühad olidki juba ukse ees. Kolm kana, Mukk, Kikk ja Vakk, ootasid aga, millal tullakse võtma mune pattapanemiseks.

Ega jäädudki tulemata. Ükskord perenaine ilmus kanalasse suure korviga ja peremees oli ka kaasas. Nad käisid pesa juurest pesa juure ja rääkisid omavahel:

„Ei tea, üks kana tuleks lasta hauduma, aga missugune tuleks lasta?”

„Eks seda tule vaadata munade järgi,” vastas peremees.

„Kas laseme Muku hauduma?” küsis perenaine.

„Muku? Vaatame järele. Aga ei, Muku munad on määrdinud, see pole hääd sorti

A. SIIVARD:

NATURE MORTE

(õli)

kana. Halb kana ei too ka häid poegi, see on selge. Kui meil kõik kanad tooksid määratud mune, siis kuidas me saaksime neid müüa? Puhastamine võtaks vaeva."

Ja mindigi Muku pesa juurest Kiki pesa juure.

„Las' Kikk läheb hauduma."

„Kikk? Vaatame järele... Aga mulle näib, et Kiki munad on väikesed. Kui meie tulevased kanad munevad väikesi mune, siis neist ei saa hääd hinda. Maksab pidada ikka niisugust kana, kes muneb suured munad."

Ära läksid ka Kiki pesa juurest.

„Vaata' Vakk tuleks lasta hauduma. Vaata, kus on alles munad, suured kui hane omad. Ja kui valged ja puhtad."

„Nüüd on sul õigus," ütles peremees. „Kui Vaka pojad ka toovad niisuguseid mune, siis meil on kõige paremad kanad kogu ümbruskonnas. Ja me ei müügi mune söömiseks vaid haudumiseks, ja need maksavad siis veel suuremat raha. Vaka munad jäävad pessa, aga teised viime tuppa."

Ja pandi korvi kõik munad, mis oli munevad must kana Mukk ja kirju kana Kikk. Jäeti Mukule pessa see kõige mustem ja Kikkile see kõige vähem — pesamunadeks, et

nad teaksid, kuhu järgmisel päeval istuda.

Õöl vastu esimest püha kanakuningas Kikas astus uuesti oma mikrofoni ette nagu onu Moor. Ta algas ainult selle vahega, et onu Moor alguses ütleb „Halloo", Kikas aga ütleb „Kukeleegu-uu", Ta teatas järgmist:

„Siin Maidamadise ringhääling. Kuulake ära päevauudised. Meie Maidamadise talus kõik kanad olid igaveses valus. Kõik kartsid, et nende munad patta liüakse ja siis ära süüakse. Täna nägime kanalas peretaati ja perememme, kes rääkisid, et mis me teeme, missuguse kana paneme poegi tooma ja missugused peavad muidu mune looma. Siis aga vaadati mune ja mõteldi ja viimaks nõnda üteldi, et valge kana Vaku munad on kõigest üle ja neid ära süüa ei tule. Neist tulevad kanad lõpustlontidega ja kuked kõvade kontidega, kõik maailma perenaised tulevad siis siia, et neid mune haudumiseks viia. Valge kana Vakk on väga õnnelik, et ta suguvõsa tuleb nii suur ja pikk. Saatke talle kõik pühadekaarte ja õnnesoove, tervitustelegrame ja kompvekiproove. Ta on seda väärt, sest tema suguvõsal ei tule otsa ega äärt. Ega teie kadedusest nokka nühi ja seepärast soovin kõigile hääd lihavõttepühi."

A. MEIKOP:

EESTIT ESINDAMAS

(Matkamuljed Soomest)

3

Veidi edasi peatume kuulsa Rjepini suvila ees, milles asub suure isa „väike poeg”, keda hiljem kohtame maanteel õige ekstravagantses (pätlikus!) välimuses. Alkohoolik, ja kogukonna hoolealune, kuigi isa maaildest teenind miljoneid!

Peatume hetkeks rannal, kus meie kohal merel kiirgavad Kroomlinna kuplid ja udust hargneb laiutav Petrogradi tornide siluett...

Sõidame piirini, kus Rajajõe venepoolsel sillal parajasti 30-liikmeline komisaride ekskursioon (nagu jutustab soome vedurijuht). Jäädvustan nad salaja fotoplaadile ning „varastan” sinna tüki Venemaadki.

Järgnes hoogne esinemine Kuokkalas, Terijoe keskuses, kus kohalik naisseits meid üllatas kõrgekvaliteetse naisvõimlemisega. Hugo Schütz leidis siit nimekaaslase, kelle vanemad Eestist tulles kord kannud sama nime, olles nüüd moonutatud Skütsiks.

Lõunatame kohaliku kirjaniku Pekka Häkli pool, kes vaimustatud Tammsaare „Tõest ja õigusest”. Tabame tuttavaid, kes võtnud osa ÜENÜ 10. a. juubeli pidustusist (millise muljed näivad praegugi veel siin suurepärased!) Tallinnas. Pigistame siis noorsooühingu energilise esimehe Viljam Kannuse ja soojahingelise sekretäri prl. Ilja Ståhlbergi (end. presid. sugulasi) kätt ja veereme taas Viiburi suunas, kus meil homme tuleb esineda raadios.

6.

Viiburil on ka oma Kadriorg — Mon Repos. Äsja on siia püstitatud uus kaunis koolimaja ning Viiburi koolitegelased, eeskätt koolijuhataja, agara noorsootegelase J. Jahnuka ise, algatusel, kasutasid meie siinviibimist hõimuaktuse korraldamiseks, kuhu paluti kõnelema mind.

Viidades laste alguslaulule kaunist Karjalast, mainin, kuidas mullegi see kaljude, kuu-sikute ja kaasikuterikas Karjala nii meeldima on hakand, et meeeldi mõne järve või kaljupesa vahetaksin tüki tasasema Eestiga, kui see oleks võimalik. Kuid esialgu võime üksteisega tutvuda vaid üksteise kodukohas.

— Tahaksite kord tulla Eestisse? — Muidugi kõik.

— On keegi juba Eestis olnud? — Ei keegi.

— On keegi eesti keelt kuulnud? — Jah, raadios.

Ega ta nii võõras ja raske polegi. Ja kuna veel aega Eestisse tulekuni, tuleks asuda keeleõppimise eeltöile. Teen ettepaneku astuda kirjavahetusse Tallinna lastega. Nii õpiksite keelt ja saaksite endale Tallinnas tuttavaid, keda kord külastaksite. Esimese posti viiksin tasuta kaasa.

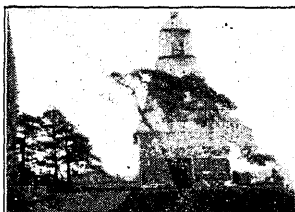
Ettepanek võetakse vaimustusega vastu. Lõpetame eestikeelse hümniga ning mõni päev hiljem — lahkumisel — toob koolijuhataja mulle jaama hiigla paki saja soomlase südamliku kirjaga Tallinna lastele. Jagame nad siin koolinõuniku Brülleri kaudu Tallinna koolidele ning — nagu kuulda — on praegu käimas vägagi vilgas kirjavahetus.

7.

Liigume taas uut teed Koivisto suunas, milline Soome vanemaid sadamaid 1000 aastase ajaloo ja tuntud enne Viiburi rajamist. Pildistame sinise igivana kiriku ning läheneme kalameeste külale Särköläle, kus tänaõhtune esinemine. Peomaja (noorsookodu) trepil tervitab meid kohalik laulukoor ja kogu avar hoone on maitsekalt ehitatud eesti värvide ja lippudega. Imestame üldse siinset ruumide ehitamise oskust pidulikkudel aktustel, kus sageli vähesega saadakse suuri tulemusi: vist rahvaülikoolide töövili. Saal on tulvil noortest ja vanadest. Eeskava toimub liigutava südamlikkusega ning kohalise noorsoojuhi Simo Villaneni lõppsõnasse on kuhjunud palju tõsist soojust. Oleme liigutatud meiegi: oleme võinud sinisele lihtsale rahvale pakkuda kestvaid elamusi.

Liigume siis uues, Imatra suunas. Veereme Vuoksi varakates viljarikastes orgudes, kuni peatume vahutaval Vallinkosel, kus vesi veel endisel jõul kaljudelt pillub parvepalke, mis kaladena kaovad koskedesse.

Ent kuulus Imatra ise ei võlu enam. Kakkolmandiikku ta veest on juhitud moodsasse jõujaama ning kavatsetakse kasutada ta viim-

1. Rajajõe jaamaesisel. Hra Erkki Paavolainen, prl. M. Kodanipork, Hugo Schütz.
2. Koivisto vana kirik. 3. Rjepini suvila. 4. Imatra kaldal. Tagaplaanil sild.
5. Eliscuvaara noorsooühingu r.-maja. 6. Vaade Punkaharjult.

sedki veed. Kõrvalolevas jõujaamas talutavad nüüd paar meest 60 meetri kõrguselt kukkuvaid veejõude, töötades selle 125000 hobusejõuliseks elektrienergiaks, mis (kuni Turuni) valgustab poolte Soome elanikkude elamu. Loodusilu on asendatud siin tööstusromantikaga.

Peatume Antreal, 10 000 elanikuga suuralevis, kuhu rahvast kogunend palju. Leidsume eestlasigi ja neid, kes end tahavad nimetada eestlasiks. Leidub ju eestlasi kõikjal.

Peatume siis Kivijärvel, tööstuskeskuses. Hoolimata laupäevaõhtust (mil impressario jutustuse järele soomlasi ei toovat peoõhtule isegi vanajumala viulimängega, kahe ingl. kvartett) on meile tulnud kuulajaid saalitäis. Parikkala keskkoolist (30 klm) on sõitnud kohale kogu õpetajaskond, kus mitme magistriga puhume „eesti keelt”. Õhtu on südamlilik.

Lügame siis Elisenvaara, suurema maakeskuse suunas. Mõõdume Poutala algkoolist, kus noor õpetaja Hilja Valtonen kirjutand meilegi tuntud: „Noore õpetaja abiventil”. Veendume, kuidas siin Soomes kirjanduski levind maal. Hästikorraldatud raamatukauplusi märkame kõikjal ning raamat ise on odav. Oleme kohand ka kirjanikke. Kanneljärvel noorkirjanik Olavi Paavolainen palus tervitada eesti kirjanike nooremata generatsiooni (eriti Joh. Schützi), mida teeme siinkohal. Lõunatasime siis

Pekka Häkli pool ja läbistasime Liikola küla, kus Unto Seppänen kirjutand veetleva romaani: „Iloisten ukkojen kylä” (Röömsate taatide küla)

Lõunatame eeskujulikus talus, mille peremees Pekka Kiiski võtnud osa eesti vabadussõjast ning meid hiljem aktusel tervitab eestikeelse „elagu” hüüdega. Aktus on sütitav, rahvast on palju. Paistavad silma kohaliku keskkooli õpetajad ja õpilased. Kohaliku noorsooühingu tegevusest kõneleb 200 liikeline koosseis, kes nädal enne pidand pääkoosoleku, kuhu ilmud kõik liikmed. Lähkume lilled ja tervituste saatel.

Veereme Ladogale ja olemegi Käksalmis, soome vanimas linnas. Siin, Puustis, ongi meie Karjala viimseid, tahaks öelda ka südamlikumaid esinemisi. Keegi meist ei unusta kunagi kohaliku noorsootöjuhi õpetaja Elna Väkkärä südamlikke tervitusõnu, kohaliku koori liigutavaid laule ja elamuspisaraid kuulajategi silmis. Meilgi on, hoolimata väsimusest, hoogu. Vaevalt kuski on hra Schütz Lemba „Mazurkat” ja „Rakkauden unelmat” mängind niisuguse tempo ja hingega kui siin, vaevalt oleme kuski kogu matka kestel saand ka niisugust aplausi, kui siin lihtsate inimeste keskel. Tulvil maja on vaimustuses ja lilli saavad nüüd ka kõnelejad ja klaveril saatjadki... Lõen hiljem kohaliku ajalehe õhtu kirjeldust, kus leian laused: Õhtut tuleb pidada õnnestunumaks, mida Puustis olnud. See andis meile väärikalt

HUGO VAHTRA**Kevadine matk.**

Meil kahele sündides rindu
ihk imelik istutet, pand;
meis kauguste järele indu,
teed pikka on astumas kand.

Maid veetlevaid käime ja saari,
all jalgade rudiseb liiv.
Joon seltsis su kevad-nektaari —
nii avaneb õnnele riiv.

Ei vaja me öömajaks talu,
all puie on kaunim meil telk.
Õöst kevade magusa valu
meis äratab päikesehelk.

Ja hommiku sädelev kaste
taas matkale kiirustab meid.
Õnn käia, kui kõrval su aste
on tolmuseid, vaelevaid teid.

Ja kutsub ja kisub taas kauge
retk võõral, retk tundmatul mäel:
Üht pisart langetet lauge
all säravais silmis su näen.

Siis suudlen sõnad su huulilt,
saab elus meil kaunim sest hetk.
Ah noorust! Ah kevade tuuli!
Meid jäädavalt köitnud see retk.

uut usku meie tööle. ning äratas suurimat
lugupidamist meie vennasrahvale ja selle
noorsootööle." — — —

8.

Oleme taas Viiburis. Sõitnud ligi 1000 klm.
Oleme hoolika „impessaario” hoolel näind
Karjalat igast küljest Saima ja Laadoga, mere
ja südamaa poolt. Oleme viibind kalurkülades,
suvituskohtades, alevikes, tehaseis, koolides,
taludes. Oleme käind Punkaharjul, Kannase
kaljudel, ületanud võimsa Vuoksi mitmel korral
ja mitmelt poolt. Oleme läbistand kümneid
ja kümneid Karjala külasiid ja talusiid,
näind tõukarjasiid koplites, näind uudistalusiid
kerkivat metsamaadel — tundsiime igal sam-
mul karjalasiid järelejätmatu visadusega võit-
levat oma tõe ja õiguse, oma olemasolu eest.
Olime ehk väsiidki, ent tundsiime ometi ül-
diselt suurt seesmist rahuldust...

Peame siinkohal tänama meile südame lä-
hedaseks saand „impessaariot” huumorikül-
last hra Erkki Paavolaist, kes lahku-
mismeeleolu rahustamiseks lubab meie kunst-
nikke kord tulla saatma Euroopasse.
Peame siinkohal tänama ka kõiki siin nimeta-
mata noorsoolasiid ja noorsootegelasiid, kellega
matkal oleme puutunud kokku. Omalt poolt
anname siinkohal eesti noorsoolasiid edasi
need lõpmatud hulgad tervitusi, mida meile
kogunud Viiburi noorilt ja Viiburi tegelasiid

ning lugematuilte tegelasiid Karjala mailt...
Täname kõiki selle matka tegelasiid ja loodame,
et kõik rahuldavad selle Eesti-Soome matka
tulemusega.

9.

Rong lähendab meid kiires tempos Lahti-
tile, kus toimub meie viimane esiinimine
Soomes. Tutvume suure Lahti rahvaülikooli
lugupeetud õpetajaskonna ja juhatajaga ja
Lõuna-Häme noorsootegelastega.

Õhtu toimub kohalikus teatrisaalis arvu-
rikka kuulajaskonna ees. Kohalik laulukoor
üllatas meid eesti laulude ja kohalikud noor-
sooühingud esmajärguliste võimlemisnumbri-
tega. Soe meeoleolu siingi.

Järgmisel päeval tutvume Häme noorsooliid-
du esimehe mag. Tynkkyneni juhatusel Lahti
linnaga, külastame kohaliku „Möyhä” noorte-
ühingu esimehe Berta Laaksoneeni saatel
nende suvekodu järvekaldal, kus liikmed
suvel veedavad oma vaba aja, ja kus meie
erilist tähelepanu äratab nende kodusse ko-
gutud huvitav kodumuuseum liikmete kodu-
ümbruse uurimise tööst. Meie soojem tervitus
hämelasile, kes k. a. suvel kindlasti lubavad
külastada Eesti noorsoolasiid 15.—17. juunil.

Tampere matkast peame loobuma aja-
puudusel. Kuid ehk viib mõni õnnelik juhus
meie „kolme musketääri” sinna edaspidi!

EDUARD
VIIRALT:

„JUTLUSTAJA“
(litograafia)

ERNST ENNO †

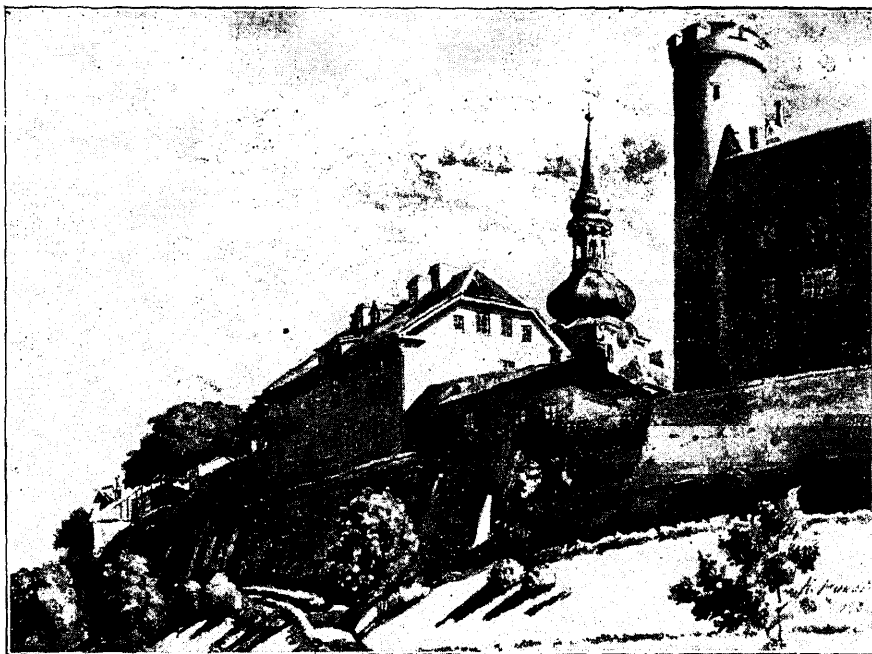
Lein eesti kirjanike peres jätkub. Ammuks see oligi, kui siirdus Manalasse meie proosakirjanduse suurmeister Eduard Vilde. Ja nüüd — paar kuud hiljem — rändas sama teed vanemate poetide perest Ernst Enno. Ta suri Haapsalus 7. märtsi hommikul kopsupõletikku, jättes leinama naise ja tütre.

E. Enno sündis 27. mail 1875. a. Rannu kihelkonnas, Valguta mõisas. Õppis Hugo Treffneri gümnaasiumis ja Tartu reaalkoolis. Lähtus siis Riiga, kus lõpetas 1904. politehnikumi kaubandusteadlasena. Akadeemiliselt kuulus korp. „Viroonia“ vilistlasperre. Oli ühtlasi tähendat korp. asutajaid. Oligugi diplomeerit kaubandusteadlane, ta ei rahuldunud elus üksnes majanduslike probleemega. Huvitus kirjandusest ja siirdus Parnassile luuletajana. Tegeles veel ajakirjanduse alal ja pühendus koolitööle. Oli „Postimehe“, „Linda“ ja

„Isamaa“ toimetajaks. Hiljem asus Valga eesti gümnaasiumi juhatajaks, kust siirdus Läänemaa koolinõunikuks, millel kohal oli surmani. — Eraelus Enno oli tagasihoidlik, täiesti omaette teotsev poeet ja hoidus tammsaarelikult liitumistest ja ühinemistest meie kirjanduslike aktsioonidega. —

Ernst Enno pälvis kindla koha eesti luuletajate ridades. Ta on ainukene, kes esineb siin müstilise mõtteluule edustajana ja romantikuna oma usulises põhitoonis.

Kuni 1905. a. Enno niihästi värsitehniliselt kui ka aineilt käib oma eelkäijate rada. On kuidagi lähedane Juhhan Liivile ja K. E. Söödile. Tähendat aastal ta aga elab üle seesmise ja välise murrangu. Süveneb endasse, hakkab arutlema ja juurdlema kõikuse sünde, inimese „mina“, looduse ja jumaluse vahesid ja otsima teed igavesse valgusse. Kõik see kandub otseselt

A. KUUSIK:
VAADE
TOOMPEALE
(akvarell)

loomingusse ja siitpäale ta kirjandus-
duslik areng võtab täiesti uue pöörde.
Tõist läbib sügav mina-motiiv, ilmneb
müstiline ja usuline hardumus. Nii ku-
jundub Ennost tugeva individualistliku
joonega meister luule alal.

1909. ilmub kogu „Uued luuletused”,
milline vihjab juba täiesti uuele suu-
naotsingule eesti senises luules. Val-
davaks saab arutlev element kujutava
elemendi kõrval, intuitsioon kaalub in-
tellekti. Väliselt pääseb uudsusena
maksvusele vabavärss. Teisena raama-
tuna ilmuvat kogu „Hallid laulud” pee-
takse pocetiliselt parimaks raamatuks
Ennol. Ka siin on säiliv usuline põhi-
toon, ilmnev tugev sümbolistlik kä-
sitlusviis, millele liitub veel eriline
intuitsiooni muusikaline fraas ja sõ-
nastus.

Kuldkeeled on tõmmatud üle vee,
üle laia ja sügava mere,
kuldkeeled kui kiired, üks õnnis tee,
kuldkeeled kui päikese helinast kee
üle elu, see sügava vee. —

Selliste korduvate sõnade rohkus
mõjub kuidagi suggestiivselt ja loob
erilise muusikalise tunnetuse.

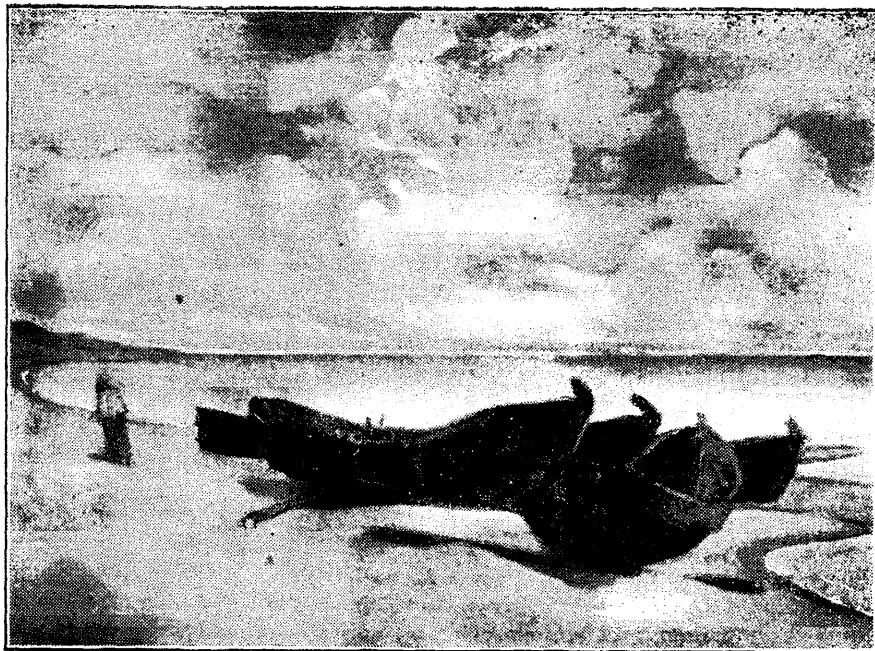
Järgnevad kogud „Valge öö” ja „Ka-
dunud kodu” seisavad nagu eelmisedki

pidevas seoses autori seesmise kuju-
nemisega, otsegu päevaraamatuna ka-
jastades luuletaja hinge arengut. Siin
leitakse, et igavese valguse tee ja ka-
dunud kodu leid viib läbi inimese mina.
Üks õnnis minek kujunedes iseendasse,
kui olek lapsest kogu elusaladusse,
et leida oma loomus kõige ilma
algust
ning sulatada endast kõige asja val-
gust.

Küllap see usulisfilosoofiline joon
mis ilmneb üldiselt läind sajandi 80-
dail aastail kogu ilmakirjanduses, on
saand tõlgitsuse Ennogi luules. Ja et
mõista Enno luuletoodangut, peame lu-
gemisele asuma alati olles teadlik neist
usulisfilosoofilisist sugemeist, mida au-
tor oma hinge salasalvedest on puis-
tand luulesse.

Sageli ta luules puuduvad tugevad
selgustandvad kontuurid ja on kuidagi
ebamäärane, kuid algupärased ained,
iseseisev käsitlus, teat muusikaalsus ja
poetiline kõlavus annavad ta luulele
kindla koha eesti lüürikas. Sageli ta
luule läheneb rahvaluulele ja mõned
neist loodud viisi mõjul on saand ül-
diselt lauldavaiks ja rahvalikuks.

Arvi Moor.

H. LEPIK:

„PEIPSIRAND“

(õli)

VOLDEMAR DENT

P I S I H U M O R E S K E

K O K K U H O I D

Kirjutatakse ajalehis ja kõneldakse Riigikogus, et meie rahvas ei olevat kokkuhoidlik. Armastavat pillata ja elavat üle jõu. Puha vale! Selge laim! Ja, selles ei ole terakestki õigust. Küsige ainult minu sõbralt Ants Lõokeselt. Tema naeraks selle pääle. Tema selle alljärgneva loo mulle jutustaski. — Tulnud ühel suvisel hommikul postkontorisse maalt perenaine, sidunud hobuse käsi-puu külge ja õelnud:

„Tere!“

„Tere, tere!“ vastanud ametnikud kooris.

„Kas teil ilma margita postkaarti on kah?“ küsinud perenaine.

„Ei ole, aga vahest soovite margiga postkaarti?“

„Mis te noh nalja teete!“ lausub perenaine, „mul ju viiene mark on omal; kohe ma siis tolle panen. Läheb viil kaotsi. Kes mulle tolle kahju kinni massab?“

„Ega'i massa küll!“ on nõus ametnikki.

„Noh, näete nüüd isegi!“ rõõmustab perenaine. „Aga võibolla, teil mõni ilma margita postkaart on siiski, vast vaatate järgi?“

„Ei, sihukest postkaarti praegu ei ole.“

„Aga vast teate juhatada, võibolla saab mõnest teisest kohast?“

„Ei, juhatada ei tea, aga võibolla tulete lõunapaigu tagasi, me siis Tallinnast postiga saame.“

„Aga ma pean kodus olema ammu enne teda,“ hädaldab perenaine, „mul lapsed ja loomad tahavad sööta. Perele vaja lõunat teha ja järele saata.“

„Ei ole midagi parata!“ kehitab ametnik õlgu. „Enne kella kahte ei saa margita postkaarte.“

„Enne kella kahte...“ pomiseb perenaine ja peab ränka seesmist heitlust. Istub siis pingile ja jääb ootama lõunast posti.

Saanud kell kaks kätte nõuetud postkaardi, kleebib ta sellele margi, viskab postkasti ja sõidab minema.

Ja räägitakse veel, et meie rahvas pole kokkuhoidlik!

E N N U S T A J A

Ma läksin ennustaja juure. Tahtsin teada kelleks ma saan tulevikus. Ennustaja uuris mu minevikku kaartidest, olevikku käejoontest ja tulevikku kohvipaksust. Vaatas mulle, uuri-

vast otsa, lehitses kaarte ja ütles — ma olevat meesterahvas ja mustajuukseline. Kui ma imestudes avasin suu, uuris ta mu peopesa ja leidis: mul olevat suus kaks valehammast. — Lapsi ta mulle ei ennustanud. Küll pidi neid tulema minu naisele. Kaheksa tükki nimelt. Kes aga on nende isa, seda käejuoned ei avaldanud.

Veel pidin ma tulevikus saama kirja ühelt inimeselt, kes mõtleb minule. Ka pidi mul ees olema teeris lähimas tulevikus. (Olin ninarätti võttes taskust kogemata pillanud põrandale kuupileti Rahumäele). Lisaks endisele pidi mulle õige peatselt alluma hulk inimesi. Ja ma mõtlesin hirmuga, ega ma ometi ei kosi mõnda leske, kellel kaheksa last juba ette muretsetud.

— Aga ehk jätsite midagi õige tähtsat veel ennustamata? pärisin ja hakkasin end nihutama ukse poole. Ennustaja vaatas veelkord kaartidele, pobises kohvipaksu kohal ja ütles siis veendunult, et rohkem ei olevat minu kohta kirjutatud tuleviku raamatusse.

— Kui kahju! ütlesin ukse vahelt. Kõige tähtsama just jätsitegi ennustamata. Mul ei ole mitte sentigi, et maksta teile vaevatasu. Hääd aega! —

Jah, valetavad kaardidki mõnikord! Ajavaim vist avaldab mõju nendelegi!

INIMESED TEHNIKA AJAJÄRGUL

Inimesed meie ajajärgul on muutunud veidi südametuiks. Neil on alati kiire, nad ei tunne enam kaasa oma ligimese muredele. — Ants Lõokene seisab ühel päeval trammiliini kohal, vaatab alla, pühib pisaraid taskurätikuga ja pobiseb valjusti oma ette: — Oh, sa vaesekene! Kuidas ta ometi sattus siia trammi

rataste alla! Näe, puha pooleks sõitnud teise, peakene ühel ja kehakene teisel pool roopaid. Ja üsna noorukene veel teine! Kas sellest ei olnud küllalt, et kisti ära ta omaste ja sugulaste hulgast ja toodi siia! Nüüd rüvetavad ära veel kadunukese laiba!

„Kes jäi trammi alla? Kus? Kelle süü läbi? Kunas?“ pärivad läbisegi inimesed ja jäävad seisatama.

„Eks ikka mõni viskas ta sinna,“ vastab Ants Lõokene, „kuhu ta ise ikka enam sai minna, vaesekene!“

„Kui kole!“ lausub keegi daam. „Kas nägite pealt, kui see juhtus? Ja kes oli see kurjategija? Kas saadi ka kätte?“

„Kes teda õige püüdma hakkaski?“ lausub Ants Lõokene süngelt. „Küllap politseinik vaatas külma rahuga pealt, kui ta läks.“

„Kui kole! Uskumatu! Kes oli see politseinik?“ kõlavad läbisegi ärritatud hääled.

„Eks ta ikka olnud üsna harilik politseinik. Kumminui käes nagu teistelgi,“ arvab Ants Lõokene.

„Aga kes siis jäi ometi trammi alla?“ pärib vanaldane daam ärevuses. „Oli see nais-terahvas? Võibolla minu tütar? Täna hommikul ta läks välja nii iseäraliku näoga ja eile näitasid kaardid, et täna juhtub suur pahanudus meie majas! Kes see oli? Ütelge, jumalapäras, kes see oli?“

„Eks ikka heeringas, see vaene merihulgas! Näete, seal ta lebab purukskistult mõlemal pool roopaid!“ ütleb Ants Lõokene ja pühib uued pisarad silmist. Inimesed aga, .. sülitavad, kehitavad pahaselt õlgu, tormavad minema. Ei näe keegi Ants Lõokese südamesse. Ei tea, et eile astus ta loomakaitse seltsi liikmeks ja täna püüab selle huvides teotseda. Südametuks on muutunud inimene tehnika ajajärgul.

RAHVAMAJADEST

Mõne aasta eest võeti meil vastu r. m. seadus, mis senised seltsimajad osalt muutis rahvamajadeks. Alkoholi tarvitamise keeld, spordi- ja mänguplatsi nõue ja omavalitsuste kaasatõmbamine rahvamaja küsimusile lähendas tuleviku rahvamaja koollimajale.

Ent mingit murrangut seadus meile ei toonud. Rahvamajade võrk on äärmiselt hõre ja

neistki on suurem osa vaid võrgus nimeliselt, olles seni ülesehitamata, ebapraktilised kultuurtöök või kasutuskõlbmatud. Eriti on see tuntav noorsoo-organisatsioonidele, kes oma tegevuses enam kui teised organisatsioonid, vajavad klubi ruume. Enamikul juhuseist on selleks maal kasutatud koolide ruume, millised aga harva oleks selleks sobivad või kättesaadavad. Väga paljudes koh-

tades on vallavalitsused ja koolijuhatajadki nende kasutamisel asunud eitavale seisukohale. Ruumide kasutamise ülevaatest ÜENÜ peres 1933. a. nähtub, et rahvamaju harilikuks tegevuseks on kasutatet üpris vähe.

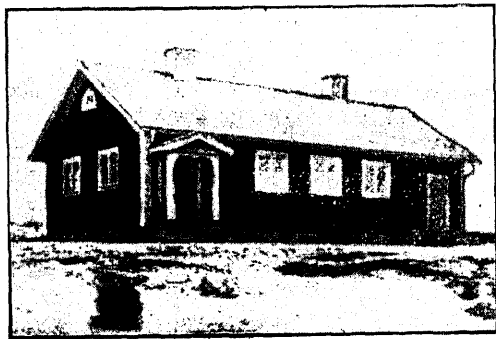
Kui lisame juure, et neliviiendikus osas ruumid on olnud halvad ja kasutamistingimused enam kui rasked, näeme, et olukord ruumide suhtes väga palju soovida jätab. Eriti kannatab igasugune endakasvatustlik isetegevus klubides, ringides. On enam kui hädavajalik, et meie tuleviku koolimajadki annaksid tulevikus mõne toa noorteklubile ja nende lugemislauale (kodumuuseumile?).

Pole siis ime, kui olulisemad kavatsused ÜENÜ osakondades 1934. aasta töökavas keerlevad oma kodu, oma ruumide ümber. Küsimus on nii linnades, kui ka maal üks valusamaid. Linnades röövivad ruumide üürid, kütte- ja valgustuskulud kõik sisetulekud ja vaevalt saabki kusagilt üürida tegevuseks kohaseid (võimlemine?) ruume. 1933. a. tegevuse ülevaate saatnud 150 ÜENÜ osakonnast omavad ainult 25 oma kindlad klubi ruumid, kõik teised peavad leppima juhuslike saadaolevate ruumidega. Pärismandusena kindla oma maja omavad vaid seitse osakonda, kindlad ehitamiskavatsused on aga 12. osakonnal.

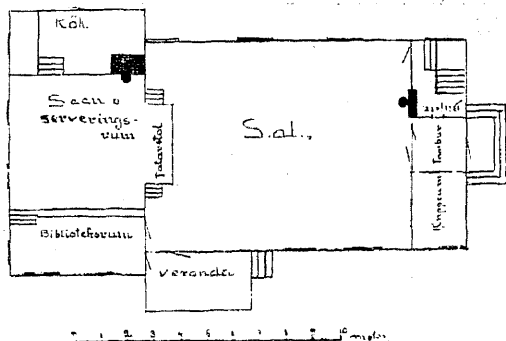
Noortele tegevusruumide hankimise küsimusi harutatakse ka mujal. Sveitsis on valdaisad, vastukaaluks restoraanide ja tantsusaalide pidajatele, noortele hakanud kogukonna kulul püstitama klubirume.

Ka Rootsis on sellel alal käimas hoogne tegevus. Siin on noored asunud ise vastavate kodude püstitamisele, mis ehk mõneski suhtes võiksid meie noorile olla eeskujuks.

Pildil nr. 1 on toodud Skällviki noorsookodu Ida Gotlandis, milline ehitatud 1932.

sügisel kohaliku noorsooühingu ja karskus-toimkonna ühisel algatusel ja kohaliku omavalitsuse toetusel. Kodus on üks suurem ja paar vähemat ruumi mitmesuguseiks üles-andeiks.

Pildil nr. 2 on toodud Värmlandist Bruns-kogi noortekodu põhiplaan. Saal on 10 meetrit pikk ja 8 meetrit lai. Väike saal on konstrueeritud nii, et seda võib kasutada lava-ruumina ja ka vähemate tee- ja kohviõhtute korraldamisel, milleks suurus 5x5 m küllaldane. Selle teises osas on köök ja teises raamatukogu ja lugemistuba. Ehitus on läinud maksma 7000 kr. ümber. Suurema osa ehitustöist täitis külanoorde 25 meesnoorest koosnev ehitusartell tasuta.

Pildil nr. 3 on toodud Värmlandis Frukerudi noorsooühingu (maanoorteringi) kodu, milline valmis 14. oktoobril 1933. a. Hoone on puuehitus, pooles osas keldri allehitusega, milline mõeldud duširuumina. Hoones on suurem saal 200 ja väiksem 50 inimesele, köök eesruumid ja tulekindel ruum kinoaparaadile. Majas on veevärk ja elektrivalgustus. Maja ühes sisseseadega, köögi inventar, mööbel ja valguspildiparaat; läks maksma kr. 12000. — Väiksemat saali saab lükatavate seinte abil ühendada suurega. Maja juures on mänguväli 50x110 m.

N O O R S O O T Ö Ö M A I L T

„Kevadik“ 10-aastane.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri „Kevadik“, mis ilmub Eesti Noorsoo karskusliidu väljaandel, alustas käesoleva aasta esimese numbriga üheteistkümmendat aastakäiku. „Eesti Noorusel“ on põhjust sel puhul oma veergudel juubilaria tervituseks võtta sõna, kuna seisab juubilariga aatevennaliku töös ja tihedas ideelises suguluses. Kui „Kevadik“ oma ülesandes näeb peamiselt murdealase noorsoo lipukirjade tähistamist, seisab „Eesti Noorus“ veelgi avaramas ja ÜENÜ laies tegevusraames tema järglasena selle võitluse teel: kasvada täisnimeseks, vääriliseks rahva liikmeks, vääriliseks eestlaseks riigikodanikuks ja tema kaudu ka vääriliseks maailmakodanikuks.

„Kevadiku“ sisust 10 a. vältel toome välja võtteid juubelinumbri ülevaate järgi:

Noorsooliikumise ideoloogia suhtes hinnatakse ja õigustatakse nooruse autonoomsust ja demokratismi. Põhimõtteliselt enim sümpaatiat avaldetakse sõprusringidele, kus õpetaja vaid häatahtliku sõbrana kaasa töötab.

Enesekasvatuse küsimuses ollakse veendunud, et see pole mingi fraaside ja lööklausete omandamine, vaid omandet põhiveenete teostamine eneses ja elus. F. Tuglas sõnastab „Kevadikule“ omase enesekasvatuse põhitõe VI aastakäigus nii: „Mitte nii palju õilsaid aateid“ milleni suur hulk ei ulatu; vaid „seda, mida võib reaalse väärtusena tõesti kaasa võtta ja ellu kaasa viia. Kui „aateline“ oli ajuti endine vene õppiv noorsugu! Ja mis tast sai? Harilikult ainult halbu ametnikke — nii pinnaline oli tema „aatelisuus“. On tarvis õnnestunud indiviide, tõeliku eluga kontaktis-olevaid isiksusi.“

Täiskarskusnõue on „Kevadikule“ iseendest mõistetavaks põhitõeks.

Sotsioloogilises probleemes orienteerumiseks

on „Kevadik“ noori korduvalt püüdnud abistada. — Noored õppigu tundma elu ja ühiskonda teoorias ja tegelikkuses! Ent oldagu iseseisev, ärgu piiratagu nooruslikku otsinguamplituudi mingisuguse partei doktriiniga! Omandetagu kindlad seisukohad, siis löödagu kaasa demokraatliku riigihooone ehitamisel!

Isamaa ja rahvuslikkuse mõiste tuleb vabastada vaimuvaesuse müütamise poesildi ülesandest ja kliike poliitika reklaamimise kohustest. Need kaks püha mõistet peab sisustama väärse töö ja väärse vaimuga. „Olla peremees oma isamaal ja rahvuslikus riigis ei tähenda õigust ennast hävitada, vaid õigust ennast alalhoida.“

Eetilisi imperatiive on esitatud päämiselt lühikesis tsitaades, mõttedes ja elulookirjeldusis.

Kirjanduses tuuakse katkeid ja ülevaateid suurmeistreist ja vaimu sangareist. Esitatud on ka luule, noorte omalooming, arvustused ja juhised lugemiseks ja omaloominguks.

Keeleuendust teostatakse pidevalt, kuigi mitte radikaalselt.

Esteetikas selgitatakse ilutunde olemust, selle elulist väärtust, ta esinemist argielus, juhtmõtteid kunsti ja karskuse suhteist!

Sporidiharrastused on juhitud tervisrõõmu viljelemisele, ka sportides on tarvis näha ja tunda ennast, elu ja loodust.

Usu probleemid nähakse Jumalat kõikjal ja hinnatakse usku kui sügav-võimsat psüühilist nähet.

*

„Eesti Noorus“ ühineb kõikede hääde soovidega juubilaria edaspidiseks käekäiguks ja soovib samuti, et tal jatkuks vaimustust, jatkuks julgust, jatkuks usku olla karskete noorte aate ja vaimuvälja elektrilööke koguvaks piksevarda teravikuks.

Õppur protestib.

Meil on päris korralikke ja soliidseid aja-lehti, kuid on selliseidki, mis püüavad rahuldada peamiselt ainult massi madalaid instinkte ja kirgi. Ja viimasel ajal kuulub mõnede säärase ajalehtede eriharrastuste hulka reportaaži andmine koolinoorsoo elust,

õpilaspidudest ja muist õppurite üritusist. Asi oleks ju vahest kuidagi veel korras, kui seda ei tehtaks nii asjatundmatult, selle olnedes reporteri ebateadlikkust või vildakust arusaamisest. Aine perioodiliselt õppurnurgas ilmuvaile kirjutisile saabub reporterile kind-

lasti mõne kolmanda isiku kaudu, kes selle siis omakorda moonutab ümber ja üles puhub — siit-säält kuulnud sõnakesele luuletatakse juurde terveid episoodide — nii valmib õppurelu valgustav artikkel. Ja kui vaesele õppurile torgatakse ette selline ajaleht, siis võib ta nentida, et on järjekordne „seitungisangar” ning imetella end hoopis uues valguses. Sest eriti hoogsalt on asunud sorima õppuri isiklikku elu. Reporterid, kes külastavad kooli- ja muidki pidusid ainehankimise eesmärgil, tunnevad ainult üksikuid õppureid. Saand teada aga mõne nime, kellest nad ei tea vähimatki, poogivad nad neile omavoliliselt külge omadusi, mis üldse ei kuulu neile.

Kõigest sellest tingituna vanem generatsioon ja pedagoogid saavad aga kindlasti

hoopis vale pildi tänapäeva õppuri elust ja harrastusist. Sellest alalised etteheitedki noorsoole.

See ent on vale! Tänapäeva noorte huvid on üpris suuremad, kui ainult liikuda koolipidude ja tantsusaalide vahet. Ta pole selline, nagu kirjutatakse temast sääraseis lehis. Ta ei taha, et teda üldse kistakse selliste ajalehtede veergudele. Ta ei taha, et temast kirjutab üldse keegi vähik, kellel on tähtis vaid ridade arv, tallates sääljuures porri tõe. Koolielu sündmuste kajastajaks on kooliõdes oma ajakirjad ja ringid, on olemas koolidevaheline kontakt.

Õppur ei vaja mingit „seltskondlikku reportaaži”, ta tõstab selle vastu valjemal protestil!

—ar.

Aatevõitluse nimel.

Ehitajaist ja lõhkujaist.

Iga hoone vajab ehitajaid ja korrashoidjaid. Iga mees ja iga riist omal kohal on tarvilikud. Vaevalt küll kullasepp saaks midagi teha sepa tangidega või kivilõhkumise kangiga.

Õrnem reaalseist ehitusist on ühiskonna kultuurhoone ja eriti õrn osa selles on noorsooliikumine ja noorsootöö. Kuigi tänapäeval noorsootööst ja noorsoo probleemidest kõneldakse võrdlemisi palju ja tuleb eeldada tööd õrnusest suurt arusaamist, näeme ometi, kuidas just siia tullakse kangide ja kivilõhkumise haamritega. Näeme, kuidas Venemaal, Itaalias, Saksamaal noori taotakse raukadeks, surutakse poliitiliste tendentsihaamrite vahele. Palju parem pole olnud ka olukord demokraatlikes riigis. Siingi on ametis sajad mõttesuunade hoovad ja kangid. Haaratakse ja lõhestatakse rohkem kui vaja.

Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus on seni 15 aastat seisnud väljaspool usulisi ja poliitilisi rühmitusi. 15 aastat on ÜENÜ pannud vastu kõigile välispidistele mõjutustele, mis teda püüdnud rakendada kitsaste parteipoliitiliste või usuliste sihtide teenistusse. Ja seda tänu autonoomsusele, demokraatismile, aatelisusele, õilsameelsusele ja avallikkusele, mis ilmestunud ÜENÜ senises tegevuses, jäädes truuks kõrgetele kultuurilistele ja rahvuslikkudele aadetele, oma töös, seesmis kasvamises ja kasvatamises.

Ent viimasel ajal meile serveeritud võõrad doktriinid, poliitiline valimata kihutustöö, mahategemine, laim ja muud alatud võitlusvahen-

did näivad oma mõjuvalda haaranud olevat ka noorsoolasi, päälegi neid, keda on seni usaldand nende kaasnõored, valides neid oma juhtide kõrgetele kohtadele. On valus, et see võõras kihutustöömeetod on kasutamist leidnud ka noorsoolaste peres. Võime saada aru eksimusist, andestada neid ja minna jälle edasi käsikäes, kui neist saadakse aru ja uutest tegudest tehakse hääks, aga kui selle asemel tulda välja veel jämedama demagoogiaga ning tagaselja, mida noorsoolased ikka pidanud alatuks, siis ei saa teisiti kui peab avalikult ses asjas võtma sõna. Ja et see sõna on hukkamõistetav — on selge iseenesest. Noorsoolast tuleb esmajoones nõuda avameelsust, tõtt, õiglust ja usaldust.

Seda enam, et allakirjutanule näib, et tegu pole mitte aatevõitlusega ÜENÜ kõrgete sihtide taotlemisel, vaid, et ÜENÜ liikumise kaudu püütakse esile tõsta oma isikuid, et saavutada populaarsust laiemate asjasse pühendamata hulkade silmis. Võib olla kasuks parteipoliitilistele rühmahuvidele ja teat usulisele liikumisele, mida nähtavasti aktsiooni algataja J. R. Liivaku poolt püütakse istutada ÜENÜ-sse.

ÜENÜ Ida-Harju organiseeriva keskuse häälekandjas nr. 7 I. a. kirjutab Veljo Tassu (J. R. Liivak): „Ka ÜENÜ-s ilmneb nagu midagi poolikut”, „puudub siin n. n. õige Eesti vaim, Eesti hing”, „puudub usk”, „kristlusel pole midagi pistmist meie kodumaaga”, „mis ime kui eestlane on unustand

oma kuulsa ja suure mineviku" „ja käib küürutades, huludes ja paludes süngete kivimüüride vahel, mida nimetatakse kirikuteks, kus hästi nuumatud papp sugereerib negatiivseid tõdesid", „tuleks Eesti noorpõlvel võtta kindel seisukoht", jne.

Kuna artikli autor ühes teiste „ÜENÜ päästekomitee" liikmetega kuulub taarauslisse usühingusse, või vähemalt selle tegevusest enamik neist aktiivselt osa võtab, siis on meil selle tendentsiga võrreldud üleskute sisu selge. Ja tuleb ühineda õpetaja J. Aunvertiga, kes nimetatud ÜENÜ Ida-Harju organiseeriva keskuse häälekandja toimetusest välja astus järgneva põhjendusega: „Kui — — arvustatakse, siis peaks see sündima põhjendatult ja asjalikult. Ma hindan igasugust tervet arvustust ja pilgetki, kuid labasuste puhul pole mõtet nende labasuste kaasvastutajaks olla". Tahaksime kõigiti loota, et ÜENÜ Ida-Harju organiseeriva keskus, ka kõik noorsoolased, kes ÜENÜ põhikirja alusel töötavad, vabastab aatevennalikust kaasvastutusest tema häälekandjas toodud labasuste eest ja peab kinni ÜENÜ põhikirjast, mis organisatsioonile nõuab eemalseismist nii usust kui poliitikast.

Käesolevate ridade ülesanne pole arutada sisuliselt, kas on vajalik ÜENÜ põhikirja muutmine või mitte, seda teevad selle pooldajad või vastased ÜENÜ põhikirjas ettenähtud kohal ja kujul, s. o. ÜENÜ Esinduskogus, küll tahaksid need read rõhutada enesekriitika vajadust, esitetavate andmete ja asjaolude objektiivset käsitamist ning ka teisitõtlejate lugupidamist ja eelkõige siirast avameelsust ja ausust.

Kuna ÜENÜ liikumine seni 15-aastat on seisnud ja ka edaspidi kindlasti peab seisma väljaspool usulisi ja poliitilisi rühmitusi, palume aktsiooni algatajailt siin kohal vastust järgmistele küsimustele, oletades, et seda antakse asjalikus, noorsoolis-eetilises toonis:

1) Allakirjutajate hulgas on ka praeguse ÜENÜ Keskjuhatus liikmeid. Miks ei ole nad põhikirja muutmise ettepaneku tegemisel kasutanud senist mõistetavat teed ja alustanud seda aktsiooni avalikult Keskjuhatus kaudu?

2) Miks ei ole põhik. parand. ettepanekuid

saadetud kõikidele ÜENÜ osakondadele. (Üleskuteid pole saadetud teatud maaosakondadele ja linna osakondadele)?

3) Kas on õige, et mitmed aktsiooni alustajast (Utno, Liivak, Sõrmus j. t.) läinud suvel kui Estoonia kontsertsaalis korraldeta ÜENÜ aktus, samal momendil (ja kuuldavasti ÜENÜ lippudega!) viibisid delegaatidena „Gloria Palace" ruumides poliitilisel kongressil.

4) Miks toonitatakse seda linna ja maa vahet just nüüd, kuna tegelikult Esinduskogus on ikka olnud maa osakondade enamus. Seda küsimust pole kerkinud üles ka mitte teisis kultuurorganisatsioones, sellest kõneldakse vaid poliitikas, mitte kasvatus-, noorsoo- ja kultuurtöös.

5) Üleskutele allakirjutanud, eriti ÜENÜ Keskjuhatus liikmed, peaksid teadma ÜENÜ põhikirja muutmise korda, milline ikkagi peakoosoleku otsustada. Miks soovitavad nad muutmise ettepanekule vaid juhatus poolt alla kirjutada? Antud kujul ei oma ta tähtsust muuna, kui vaid enda reklaamina.

6) Kuidas on ÜENÜ Tallinna osakondade esindajad süüdi kõiges väärnähetes ÜENÜ liikumises? Millega hoitakse ära väärnähed, kui Tallinna osakondelt on nagu teisteltki vaid üks esindaja? Kuidas said 21 Tallinna osakonde esitajast „hääletada maha" 75 maaosakonde ühise tahte avalduse? (Läinud kevadises Esinduskogus kus valiti praegune Keskjuhatus, oli Tallinna osak. esindajaid 12, Hõimlast 9, maa osakondadest 75, teistest linnadest 10 (vaata Esinduskogu protokoll).

Arvi Moor,

ÜENÜ Liiguste osak.

*

Asjasse pühendamatuile peame vajalikuks märkida, et mõnede noorsoolaste poolt on ÜENÜ põhikirja muutmise üleskutes tõstetud üles teravaid ja põhjendamata süüdistusi ÜENÜ Esinduskogude, ÜENÜ Keskjuhatus ja ÜENÜ Tallinnas asuvate osakonde vastu, ilmse sihiga külvata vaenu linna ja maa noorsoo vahele ning seda asjaosaliste tagaselja ja toonis, mida ei saa pidada korrektseks ja noorsooliseks. Kuna ülesk. on saadetud ka väljaspool ÜENÜ organisatsiooni, näit. ajalehtede toimetustele, peame õigeks asja kohta avalikult anda sõna. Toimetus.

RAHVAÜLIKOOLEST:

„Kunda Täht“ nr. 1.
Elav ajaleht Kundas 18 2.34.

Tavaliselt on Virumaa Rahvaülikoolis (Kundas) kombeks saanud korraldada igal pühapäeva õhtul omavahelisi koosviibimisi õpilaste ja kooli vilistlastega mitmesuguse eeskavaga (ühislaule, mängu ja muid ettekandeid).

Erakordseks kujunes aga teiste hulgas 18. veebr. s. a. koosviibimine. Nimelt oli rahvaülikooli juhatus palund selleks päevaks ÜENÜ noortalente, noorkirjanikke meile külla. Olidki tulnud Aleks. Sinisalu, Rud. Kivirähk ja Arvi Moor, kes peategelasina aitasid toimetada ülalmainit „elavat ajalehte“. Rahvaülikoolis see seni oli tundmatu.

Päev läbi tehti kibedasti tööd, moodustati toimetust, otsiti kaastöölisi ja kaaluteldi käskkirju. Õhtuks, koosviibimise alguseks oli kõik korras. Peatoimetajana toimis koolijuhataja hra Ruus, osakondade juhatajaks jäid aga õpilased. Kogu see „elav leht“ huvitas nähtavasti oma nime tõttu ka ümbruse elanikke, kes viimse võimaluseni täitsid saali.

Avas peatoimetaja hra Ruus, kes tutvustas uue ajalehe „Kunda Tähe“, kui ümbruskonna kultuurilise taseme tõstja, väljaandmise vajadust, ühtlasi lootust avaldades, et „Kunda Täht“ levib jõudsalt laiemates hulkades, ja esitas „lugejaile“ ka toimetuse ja kaastöölised. Võis märgata „lehe-lugejate“, s. o. publiku silmis alguses arusaamatut ilmet, mis aga kohe sulas naerule, kui asuti esitama päevauudiseid ja õnnetusi-kuriteid. Saali lähistasid nüüd alalised naerupahvatused, sest ainek oli kohalikust elust, olles pipardatud huumoriga. Järgnesid veel kuulutused, mis samuti olid täis huumorit, ja joonealune küllalisilt, milline oli omapäraselt eriilmeline. Täht oli jaotatud osadesse, kusjuures iga osa käsitles eri kirjandusvoolu, nii et joonealune algas romantismiga ja lõppes kõige uuema realismiga. „Ajalehes“ leidusid ka alad, mida kohustusid kaasa aitama „lugejad“ oma osavõttega. Ja need alad olid tants ja ühislaulud, missugused samuti hästi õnnestusid. Üldiselt õnnestus aga kogu see „Kunda Tähe“ asi hästi, jäid temaga rahule nii korraldajad kui ka „lugejad“, kes avaldasid soovi, et juba peatselt ilmuks „Kunda Täht“ nr. 2. Eriti püüdsid asjasse süveneda rahvaülikooli õpilased, kes kõiki selle mõttega „kõrva taha“ panid, et hiljem tulevaste seltskonnategelastena „elava ajalehe“ mõtet laiematesse hulkadesse viia.

Värske „Kunda Tähe“ toimetamise ja kokkusaadmise vaheajadel kandsid ette noorautorid: Sinisalu, Kivirähk ja Moor rahvaülikooli perele oma ja teiste rühma kaaslaste kirjandeid. Ööpäeva jooksul sõlmiti sõprusidemeid, tehti ühine päevapilt ja juba õõsel lahkusid noorkirjanikud kui tõsised rahvaülikooli sõbrad.

Opilane K.

Avaldame südamliku tänu „Lektoritele“ küllakosti eest. V. R. Ü. õpilaskond.

Ravila rahvaülikoolist.

Harjumaa rahvaülikooli vilistlaskogu korraldas 4. märtsil Ravilas aastakoosoleku. Huvitavaks kujunesid aruanded kohtadelt. Selgus, et kõikjal noored lõpetajad erilise innuga asunud seltskondlikule tööle, kuid igal pool põrganud kokku seniste seltside tege- laste vaadete, kes ei taha tunnustada uusi jõude ega uusi algatusi seltskonnatöös. Eriti jätab soovida kasvatuslik moment. Leiti et meil veel puudub ühine haridusmõiste süntees. On vahe akadeemilise hariduse ja rahva- vahariduse vahel. Kui viimases peituvad ka optimistliku ilmavaate, töötahte ja endak- savatuse jooned, on need tihti võõrad akadee- milisele haridusele, mille tõttu keskkool ja kõrgemad õppeasutused pole küllale ka annud sel määral tegelasi kui rahvaülikoolid. Rah- vaülikoolil puudub veel haridusministeeriu- mi suur tunnustus ja sellest tuleb ka seniste tegelaste vaadete erinevus.

Otsustati korraldada vilistlaste suvipäevad Ravilas ja võimaluste korral koos Virumaa Rahvaülikooli vilistlastega korraldada ühine ekskursioon Soome V. V.

*

Soome ja kogu põhjamaade suurim kahe aastase õppekursusega Lahti rahvaülikool mäletas aasta algul oma 40 aastast olemas- olu. Koolis on 200 õpilast ja 16 õppejõudu. Praegu õpivad nimetatud rahvaülikoolis ka Kunda rahvaülikooli kursuse kuulunud Läänema neid: Juuli Mats ja Salme Resar.

Juubelil viibis ka soome haridusminister O. Mantere, kes muu seas lausus:

„Rahvaülikoolid, eriti aga Lahti rahvaüli- kool, on olnud meie maanoortele tõsisteks eluülikoolideks ja kasvatajateks ja nendel on väga suur osa meie omakultuuri rikastamisel.

*

Rootsi rahvaülikoolide liit korraldab su- vel 16. juulist kuni 2. augustini kahed tasuta kursused soovijaile: ühed kodanikute a- duse, teised kehalise kasvatusal. Esimesed kursused toimuvad Stockholmis, tei- sed Sigtunas. Kursused on ainult õpiringide ja kehaliskasvatuse tegevuse juhtidele.

*

Soomes algasid 28. veebruaril Kalevala pidustused. On möödunud 99 aastat sellest, kui esmakordselt ilmus Elias Lönnroti Kale- vala esimene väljaanne. Aasta jooksul kor- raldatakse suuri pidustusi, millised lõpevad 1935. a. kevadel Sortavala laulupäevadega.

KRIITIKAT JA AJALEHTI

Noorte ideoloogia ja noorte moraal.

Sellenimelised ÜENÜ Tall. osakonna kirjandusklubi korraldatud vaielusohtud Tallinna kommertsgümnaasiumi saalis veebruari alul olid kokku meelitanud suurel arvul noori ja noorte sõpru, äratasid tähelepanu kaugemalgi ning olla, kuuldavasti, üle Tallinna vaimulike annud ÜENÜ-d põhjusega riivavat jutlusainetki.

Tänapäeva noorte ideoloogia ja moraal. Ei sa öelda, et vaidlusteema sel kujul oleks õnnelikult valitud. Keda siin mõelda „noorte“ all? Ja suurelt osalt piirdusidki referendid laste ja koolinoorsoo vaatlusega. Samuti ei saa noortel alla 20 a. olla veel oma ideoloogiat ega erilist noorte moraalit, nagu õigusega mainisid paljud kõnelejad, kes oodatavate süüdistuste asemel südilt asusid kaitsma noori.

Kuigi ohtud antud kujul ehk olid veidi laialivalguvad, ei saa siiski eitada noisuguste ohtute kui tänapäeva nooruse ilmetuskatsete suurt väärtust.

Allakirjutatule järgnes siit ennekõige, et meil tänapäeva noorust, tema hingeelu uskumatult vähe tuntakse. Ilmnesid diametraalselt vastupidised seisukohad. Kui ühelt poolt arvati tänapäeva noorus olevat väga sügavate usuliste veenetega, eitati seda teisalt täielikult: kui ühelt poolt arvati seda noorust võivat kasvatada seksuaalaliste „selgitustega“, leiti teisalt see noorus olevat vägagi teadlik ja „selgitamistelegi“ immuniseeritud. Meeleldi oleks näinud „Musta Kassi“ kartuse asemel ka suuremat peatust tänapäeva noorsoo miljöös, elukutse ja töötaoleku küsimuste juures, millised siiski ehk suuremad tegurid tänapäeva noorte ilmvaate ehitamises juures kui „Puhastustuled“ ja muud.

Tänapäeva noorus näeb ilma ja elu mitte kodutalu kuuse otsast, nagu nägid — ja kahjuks osalt näevad seda veelgi — mõned vanemad, vaid pilvelõhkujate vaatepiirilt. Ta pole ehk enam nii ideeline, nii romantiline ega õhulosside ehitaja — ent praktilisem, reaalsem ja, raskusist hoolimata, algatusvõimelisem ja optimistlikum. Autode ja lennukite, spordialade ja kinokangelaste tundmises ületab tänapäeva noorus kindlasti oma vanemad ja õpetajad.

Reljeefseima ilmetuse sellele noorsoole andiski vahest noorte esindaja Rut Eliaser, kelle arvates tänapäeva klassikangelane pole enam see, kes palju teab, vaid kes spordialal palju suudab! A. Mp.

Vaimse Kultuuri Päevist.

Esmakordselt korraldati käesoleval talvel ühenduses vabariigi 16. aastapäevaga ka esimesed vaimukultuuri päevad, mis linnades arenesid isegi kulturnädalateks.

Nagu üldiseist muljeist järeldada, võib päevade korraldust lugeda õnnestunuks, kuigi teataval määral häiris poliitiline kõrgepinge ja puudusid kogemused noisuguste vaimupaarade korraldamiseks.

Kindlasti saadi paljudel aladel uut vaimset äratust, tuldi lähemale oma tööle, omailoomingule, omariiklusele, „omakultuurile“. See viimane, kümne aasta eest ÜENÜ loodud sõna, võitis neil pidustusil omale meie keeltes leksikonis lõpliku eluõiguse.

Ongi küllalt mida imestada: oma muusikalised suurvormid: ooperid, oratooriumid, sümfooniilised tööd, oma konservatoorium, Pallas, suurromaanid, oma ülikool, omad teadusmehed, 50000 uut talu ja palju, palju muud. Võime uskuda, et kui praegu ilmukuks Eesti inimene, kes 20 aastat viibind kuskil võõrsil, vaevalt oskaks eesti keeltki; meile praegu igapäevased sõnad, nagu: ent, suhe, julm, relv, aurik, kahur, sõdur, abielluma jne. oleksid talle tundmatud.

Kindlasti võidaksid päevad tulevikus, kui ju pikemaajaliselt asutakse päevade ettevalmistusele ja kui neid vast ehk koos meie laulupidudega korraldatakse pikemate vaheaegade järele, kusjuures tuleks suunduda kogu rahva suuremale aktiivsusele (ühiskondlikud, rahvakooride esinemised, rahvatantsu ja võimlemisesinemised, igasugused võistlused, demonstratsioonid, näitused jne.). Praeguse vaimuaparaadi puhul jäid laiemad rahvahulgad tihti külmaks. A. Mp.

*

AJALEHIST:

Kool ja koolist lahkuv noorus.

Sellel teemal kirjutab H. Kübarsepp „Virumaa Teatajas“ kooli kohustustest noorsookasvatamisel pärast kooliaega. Maakooliõpetajad peaksid senisest enam aitama kaasa maanoorte ringide töös. Praegu see töö tihti lonkab kohaste juhtide puuduses. Vähe-malt senisest enam algatust, heatahtlikku suhtumist, kaasaitamist.

Maa kultuurilisest palgest

kirjutab „Vaba Sõna“ nr. 11. Maa kultuuriline olustik on sisukehv ja soodustab „gulfänjekultuuri“ tekkimist. Kultuuri süvendamine maal peab teostuma noore haritlaskonna kaudu, kellel näib olevat optimismi. Noorte Keskorganisatsioonide eriharud on tunginud praegu kõikidesse maanurkadesse. Kuigi vanem generatsioon igakord ei tunnusta nende tööd sellel kasvatus- ja kultuurtööl, võime siiski märkida selle noorema generatsiooni aktiivsust kultuurivõitluseks.

SOOMEST

Suuremad talvapäevad korraldasid Lahtis Lõuna-Häme noorsooliit ja soome noorte talentide üldiselt tunnustatud organisatsioon: Nuori Voima. Sellele kahe soome suurema noorsooorganisatsiooni kööstöole õn pühendatud võrdlemisi palju tähelepanu. Talvapäevade keskpunktiks olid suured ühised näitused, kus esinesid oma aladega Nuori Voima kirjanduslikud, kujutava kunsti, muusikalise loomingu, teatralade, teadussõprade, kehakultuuri ja praktiliste alade tunnustatud jõud.

Nuori Voima liikmeks võetakse vaid noori, kes oma huvialadel saavutanud tulemusi. Niisuguseid N. V. vaskse märgi kandjaid liikmeid on ühingul 1947. Jatkuvat tööd ja nõudlikumate saavutuste eest annab ühingu liikmetele hõbemärgid ja on niisuguseid liikmeid ühingul 137. Sellele järgneb meistri kuldne märk, milliseid liikmeid ühingul 12.

Ühingu kirjandusalalised, kujut. kunsti, ex libriste, loodusteaduslike jt. väljapanekud kollektsoonid jne. üllatasid vaatajaid. Mõnede väljapanekute alal oli tehtud 7-aastat tööd. Järgnesid võistlused noorsookäsiajakirjade, koduümbruse pildistamise, koduümbruse ajaloo koostamise, aastaaruannete koostamise, rahvariietuse jpt. aladel.

Järgnesid koosolekud, aktused, ühismatkad, mis kõik Lahti linna tõi suurt elavust. Eesti ja ÜENÜ poolt tervitas talvapäevi Lahti rahvaulikoolis viibiv preili Julie Mats.

M.

Põhjamaade noorsoo XI omakultuurilised noorsoopäevad, milliseid seni korraldati vaid vaheldamiselt Rootsis, Taanis, Norras, korraldatakse käesoleval suvel 13—16. juulil Helsingis. Kohapealseks korraldajaks on soome-rootsi rahvatantsuring (Finland svenska Folkdansring). Senistest põhjamaade noortepäevadest Rootsis ja Taanis on ÜENÜ mitmel korral osa võtnud. Helsingi korraldajate poolt on kutse saadetud ka ÜENÜ-le. Kavas on esinemised ja väljasõidud Seurasaarele, tutvunemine Helsingiga, rahvapildustused Pallo-kentäl, väljasõit Hämelinna ja suur ühine lõpukoosviibimine. Pidustusil esinevad ka root-

si, taani ja norra noorte esindusrühmad rahvatantsude ja rahvamuusika numbritena.

*

Noorte töötute abistamiseks on Soomes astutud tõsisemid samme. Abistuskava järele saadetakse suurem osa noori üle 16 a. vanuseid töötuid valitsuse kulul põllutöö, aiatöö, käsitööõppeasutustesse ja rahvaulikoolidesse.

Ülejäänutele aga asutab valitsus riigimõisadesse prooviks kaks töökolooniat a 60—100 inimesele, kus noored saavad teenistuse kõrval ka aia- ja põllutöös õpetust. Soome eduskunna poolt on valitsusele lubatud krediit isegi kolmanda koloonia tarbeks ühe mõisa ostmiseks.

*

Esimest korda pandi Soomes tänava maksima õpilastele koolitöö vaheaeg, mida õpilased kasutavad suusatamiseks. Helsingi keskkoolidest on tuhanded keskkoolide õpilased sõitnud kaugemale maale ja isegi Imatralle, milline tänava seisab oma viimase kolmandiku vee loovutamise eel jõujaamale.

*

Aleksis Kivi 100 a. sünnipäeva kavatsetakse eeloleval sügisel pühitseda suurejooneliselt. Õpiringide ühes aineks 1934./35. aastaks on võetud Aleksis Kivi elulugu ja teosed.

*

Soome Noorsooliidu kümnendamad talvapäevad toimusid Savonlinnas 10. ja 11. veebruaril. Esitajaid oli tulnud väga arvukalt, 250 ümber. Käsitati noorsootöö kasvatustlike küsimusi ja noorte huvide rahuldamisvõimalusi kirjanduse ja muusikaaladel.

*

Soome Noorsoo Liidu auliige prof. E. N. Setälä 70. sünnipäeva mäletati Soomes suurejooneliselt. 52. a. tagasi prof. Setälä, siis veel üliõpilane, asutas koos õpetaja Vilho Oksasega Satakunna maale, Kauvatrasse, noorsooühingu, millist ta pole unustanud tänapäevani.

*

Soomes asutati jõulu eel „Hakkapeliitade“ (Soome vanemate sõjameeste hüüdsõna: haka-pääle!) ühingu, milline koosneb vaid peaaesjalikult 30. a. sõjast kuulsal Lützeni lahingu osavõtjate järeltulijaist. Ühingu esimeheks valiti kuulus muusikamees Heikki Klemetti.

ÜLEVAATEID

TALLINNA ÕPPURKONNA TEGEVUSEST

Millised on need alad, kuhu paelub õppuri huvi tema isetegevuses? Meil on kommerts-, reaali-, humanitaar-, tehnika- j. m. gümnaasiume — kuid kõikjal esineb õppuri peamise harrastusena kirjandus ja kunst. Sellele järgnevad muud huvialad: sport, karskusküsimused, male, ühistegevus jne.

Saamaks üksikasjalisemat pilti, vaatleme Tallinna koole üksikult.

Oma isetegevuse hoogsuselt ja töökuselt torkab eriti silma Tallinna Poeglaste kommertsgümnaasiumi õppurkond, millest enamik on koondund õppurajakirja „Poiste hääle” ümber, mis ilmub kord nädalas. Ka korraldatakse kõnehommikuid, referaatõhtuid, ankeete, võistlusi (kirjandite, karrikatuuride, arvutamise j. m. aladel). Kuna kool on oma põhitoonilt kaubanduslikku eriharidust taotlev, ei puudu loomulikult koolil kooperatiivgi. Muist ringest väärksid mainimist malering (mis omab isegi oma häälekandjat „Maletajat”), esperantoring, dekoratiiv- ja kunstiring ja spordiring. Viimane võtab osa TKSÜ võistlusist ja arendab intensiivselt õppurite kehakultuurilist taset. Lõppeks peab mainima kooli omapäraseima üritusena õppurite aukohut.

Gustav Adolfi gümnaasiumis teotsevad kultuur-, näite- ja spordiring. Esimene neist korraldab mitmesuguseid õhtuid, võistlusi ja annab välja oma seinalehte „Eost”. Tarmukamana tundub näiteringi tegevus, kus on õpiaasta jooksul lavastet hulk näidendeid ja kant ette koolis kui ka väljaspool. Spordiringi kuulub rida häid noorsportlasi, kes on näidand võistlusil üpris tõhusaid tagajärgi.

Tallinna Poeglaste gümnaasium (reaalkool) on pea ainukesi koole, kus õppurid asetavad oma isetegevuse päärõhu ainult spordile. Ja osalt võib-olla ka puhkpillide orkestrile. Peaaegu terve kooli ajaloo vältel on sammut spordis teiste koolide seas esirinnas, ehkki viimasel ajal seegi oreol kipub tuhmuma.

J. Vestholmi eragümnaasiumis teotseb kõigepealt kooperatiiv. Peale selle kirjandusring, malering, fotoring ja loomulikult spordiringi. Viimane on enda ümber koondand rea nimekaid noorsportlasi — käsipallitajaid ja kergejõustiklasi.

Tehnilist haridust taotlevas Tallinna Tehnikumis on tähtsaim muidugi kultuur-tehniline ring, mis annab välja ka oma ajakirja „Meie”. Siis teotseb veel uudsusena laskuring, et tõsta õppurite laskmisoskust igasuguste omavaheliste võistlusiga. Ei puudu ka spordiring, mille päämiseks teeneks on eriti kõrge uisutamise- ja suusatamistase õppurkonnas.

Tütarlaste koolest teotseb Tallinna I tütarlaste gümnaasiumis kirjandus- ja spordiring, millest esimene õppurite oma informatsiooni järgi elavat täiesti vaikset elu. Mainit kooli sõsarkoolis — II tütarlaste gümnaasiumis teotseb samuti kaks ringi: kultuur- ja spordiring. Esimene näitab päris agarat tegevust, korraldades aktusi, kirjandusõhtuid jne. Omab orkestritki, kuna läind aastal oletend muusikaring tänavu liitus kultuuriringiga ja esimesi õppurajakirja „Videvikku”. Spordiringis teotseb rida tuntud naissportlasi.

Tallinna tütarlaste kommertsgümnaasiumi ajakiri „Kõrgepinge” hoiab juba mitu aastat õppurite meeli kõrgepinge all, sest siiani ta pole veel ilmund. Kool on üks neid, kus päärroll on spordil — sellest spordiringi elujõulisimaid õppurikoondisi koolis. Kõigest hoolimata teotsevad kaunis agaralt veel karskus-, endaarendamise- ja muusikaring. Viimasel on õppurite kohta esmajärguline sümfoonia-orkester.

E. Lenderi eragümnaasium väljastas hiljuti oma ajakirja esiknumbri „Valkvalgus”, mis on nii välimuselt kui sisult väga hästi õnnestund. Koolis teotseb ainult kirjandusring — spordiring puudub(!).

H. Kubu eragümnaasiumis on elujõulised kirjandus- ja spordiring, samuti Kaarli eragümnaasiumis, kus kirjandusring korraldab omavahelisi õhtuid ja väljastab seinalehte „Välming” (varemini ajakiri). Spordiring võtab osa mitmesuguseist võistlusist.

Nii siis Tallinna õppur, kuigi tegevuses asetatud kitsasse kooli raamesse, rühib ja rahkeldab küllaltki. Virisejate juttudel õppurite töötahtetuse ja vaimulageduse üle ei peaks olema mingit alust.

Koolidevaheliselt teotsevad ja on omale ju üle-eestilise kuulsuse omandand TKSÜ sportlikul, TKN laulukoor muusikakultuuri alal.

Erikoolide (pedagoogium, konservatoorium) juures peatume edaspidi.

ÜENÜ ELUST

ÜENÜ KIRJANDUSRÜHMAST.

25. märtsil k. a. möödus aasta sellest, mil pandi alus praegusele ÜENÜ Kirjandusrühmale. Rühma asutamise idee tekkis kirjandusalal algajais katsetajais, kes seni teotsend ÜENÜ Tallinna osakonna Kirjandusklubi juures. Kuna Kirjandusklubisse olid koondunud põhimiselt kirjandushuvilised noored, siis tunti vajadust koondise järgi, mis moodustuks vaid tegelikult kirjanduse alal viljelevaist inimestest. Esimese üritusena toimetatigi eesotsas Ago Jõgeriga möödunud aasta aprillis „Eesti Nooruse“ noorte loomingu erinumber, kus avaldeti töid rühma asutajailt liikmeilt. Ja juba sama aasta mais korraldeti osakonnas Kirjandusklubis noorautorite õhtu, kus esineti värskemate töödega.

Siis suvevaheaja järele, milline möödus omavaheliste sõprussidemete kõvendamise, ühiste väljasõitude ja matkade tähe all, asuti sügisel 1933. rühma tegelikule organiseerimisele ja kujundamisele. Töötati välja rühma põhikirj, mis on praegu kinnitamisei. Täiendeti ühtlasi rühma koosseisu, viies selle 10-le liikmele. Koosseisu moodustavad: Juhhan Jaik, Ago Jõger, Rud Kivirähk, Valdo Krekman, Arvi Moor, Bernhard Pant, Alleks Sinisalu, Aksel Valgma, Voldemar Vent. Hiljem on rühmaga liitunud ka luuletaja Irma Truupõld, kes üldsusele juba tuttav mitmeist aegkirjest. Korraldeti 9. detsembril m. a. suurem debüütõhtu ja teine esinemisõhtu kultuurnädala puhul 1. märtsil k. a. Arvustus neile õhtuile on suhtund häätahtlikult. Ei ole piirdut üksnes pealinnaga, on sooritet kirjanduslikke matku provintsigi. Nii esines rühma liikmeid 18. veebr. Virumaa Rahvaülikoolis Kundas (milles k. o. „E. N.“ numbris pikemalt teisel). Kulturnädala puhul esineti 3. märtsil Rakveres ja 4. märtsil Haljalas.

Seni on trükist ilmund, välja arvat muidugi tuntuid ja produktiivseid kirjanikke J. Jaik, V. Vendilt humoristlik moraali protsess 3-vaat. „Röövit suudlus“ ja A. Valgmalt jutustis „Lehmakiitsak“. Peale selle V. Vent koos H. Lauriga on koostand „Deklamatsioonide kogu“ (kahes andes), Tähendet kogu sisaldab valiku kodu- ja välismaa pare-

mikust, mis sobivad ettekandeks mitmesuguseil segaeeskavalisil õhtuil. — Teiste rühmalikmete tööd on leidnud avaldamiseks lahket vastuvõttu paljude aegkirjade ja lehtede poolt. Ja loodetavasti küninib enamik liikmeist varsti esikteoste väljastamiseni.

TERTVITUSI MEREDE TAGANT.

Tervitusi merede tagant saadab ÜENÜ suurele perele end. ÜENÜ Kaiu osak. noorsoolane pr. Aliide Zimmermann (Leinberg) New-Yorgist. A. L. Kirjutab muu seas:

Oleme moodustanud siin rahvusvahelise ühingu: Folk Festival Council, mille kaudu korraldame rahvatantsu kursusi ja esinemisi. Olen siin Eesti rahvatantsude juht, ent õpin ka rahvusvahelisi rahvatantse. Ärge siis väga imestuge kui kord Eestisse tulles Teilegi indiaanlaste, juudi või neegrite rahvatantse õpetan. Harjutame iga pühapäev, sest kolm suurt esinemist on tulemas, kus ka Eesti ei puudu. Mineval pühapäeval õppisime „Norra pulmatantsu“ ja Rootsi „Kangakudumist“. Tuleva pühapäeva kavas on Taani ja Itaalia rahvatantse. Ootame E. N. uusi Eesti rahvatantse.

Parimaid tervitusi A. Z.

PUDEMEID PÖLLI POOLT.

ÜENÜ Põlli osakond korraldas 27. jaanuarist—3. veebr. sportmängude ettevalmistamiseks esimesena organisatsioonina võimlemise ja rahvatantsude kursused nrl. K. Einlingi juhatamisel ÜENÜ Tallinna võimlemisinstiituidist.

Võeti läbi: Üks, kaks, kolm, Mustlase polka, Labajala valss, Tüska polka, Eideratas, Tursa polka ja Tuljak.

Võimlemisalal töötati nais- kui ka meesrühmas. Eriti vääriks mainimist K. Einlingi kui eesti parima võimleja entusiasmi ja võimed keha arendamise alal, mis suutsid paljudes esile kutsuda hingestatud huvi võimlemise vastu. ÜENÜ-le ja kursuste juhile aitäh tehtud tubli töö ja nähtud vaeva eest!

4. märtsil korraldas osakond pollumajandusliku päeva, millest võttis osa üle 30 isiku. Koosolekul selgitas õpet. A. Rõõm noorte ühinemise vajadust, hra H. Villmann andis ülevaate kanakasvatuse tähtsusest praeguses olukorras ja maat. konsulent A. Simson selgitas rohumaade tähtsust praeguses olukorras. Märgiti osakonna mt. haru töökavasse: timutiseemne kasvatus, väetiskatsed rohumaal, juurvilja võistluskasvatus, puuviljaaedade korrastamine ja kanakasvatus. Ettekande jõul siirduti tegelikule tööle. Valmistati kontrollpesa, kanade toiduküna, õrred lava-ga jne. Veepudelid ja kilukarbid moodustati moodne jooginõu, valmistati suvitamiseseadeldis tuhasta. Aitäh konsulendile.

A. R.

Hirvi noori-keedukursulasi.

HIRVLIST.

Hirvlist näib noorte tegevus viimasel ajal jõudma hoopis aktiivsemasse ajajärku. Teotsetakse ja tahetakse teostada mitmetel erialadel. Eeskätt aga maatulundus- ja kehakultuurialadel. On avamisel naisring. Märtsi alul korraldati Hirvlist esimesed keedukursused, millest võttis osa 19 noort. Kursusi juhatas Eesti Maanaiste Keskseksi kodumajanduse instruktor prl. R. Teimann. Kursuste lõpu teelauast võttis osa ligi 100 ümbruskonna noort.

J. T.

RANNA-PUNGERJAST.

Ranna-Pungerja ÜENÜ alustas tegevust läinud sügisel. Lühikese aja jooksul kasvas liikmete arv 18-nelt 40-ni. Osakonnas peeti 15 juhatus- ja 4 üldkoosolekut. On korraldatud 6 pidu ja rida omavahelisi õhtuid. Takistas ruumide puudus, ent sellest saadi üle maja ostmisega riigilt, milline tahetakse ümber ehitada rahvamajaks!

A. Tamm.

Kursused Väimelas.

Väimela põllutöökooli juures korraldatud kuuajalised maanoorte ringide juhtide kursused lõppesid 12. veebruaril k. a. Kursustel käsitati väga mitmesuguseid aineid teoreetiliselt ja praktiliselt. Lõpupäeval korraldati kõne- ja töödevõistlused. Kõnevõistlustil tuli võitjaks P. Hermann Võrumaalt ja Valma Väimelast, kes muuseas ainsa naisena meeskäsitööde kursusel valmistas omale ka suusad. Kõik 15 lõpetajat said vastavad tunnistused.

*

ÜENÜ Kirjanduskesktoimkonna poolt välja kuulutatud kirjandusvõistlused keskkoolidele on annud tulemusi. Seni on võitlusele saadetud 40 kirjatööd, milledest suurem osa, pealiskaudsel vaatlusel, vägagi väärtuslikud ja positiivsed.

Volfried Jansen †.

Sind ei olse enam, kaasnoor. Sind pole enam, aatevend! Vara varisesid, elulävelt lahkusid, kolmekümnenda künnisel koltusid! Purustas surm su pikkade piinade kütke, sai vabaks hing põrmu painest. Ühel hämaral talvepäeval pidime kandma mulda Su kallist südamekulda. Kuid Su vaim, lepitaja ja juhataja vaim elab meie keskel. Su hinge heroism, mis ainult surmale allus, näitas meile tee tulevikku. Selle päikseheleda valguse tee, mis noorusmaailt töömaile viib, selle tee, mida sul ei antud osaks astuda. Siht ja eesmärk, mida oled annud, see on meile püha, see jääb...

Sind pole enam, aatevend Volfried! Ainsaks lohutuseks on mälestused sinust kui hellahingelisest kaasvõitlejast ja inimsõbrast. Jäägu need kallid mälestused kauaks meie keskele! On unustamatu Su aasta tagasi lausunud täitunud aime — „aasta pärast pole mind enam. Võidelve aadete eest kõige kauni ja õilsa eest!“ oli su sõna. Tänu tule eest, mida läitsid meie südameis. Misso noorile jääd sa igavesti unustamatuks. Aatevend, olgu muld sulle kerge!

Gusti Sökk.

Aleksander Küla †.

13. märtsil lahutas surm ÜENÜTO liikmeskonnast noorsoolase Aleksander Küla. Eemaldas igaveseks kaasvõitleja ja sõbra, kelle vaim ei otsind väljendust suuris sõnus, vaid rahulises töös ja kaasatundmises meie ühiseil ettevõtteil.

Neile noorsoolasile ja sõpradele, kellega tal oli lähemaid kokkupuuteid, on ta surm rusuvvalt valus. Ta oli avarahingeline sõber — üks neist, kes tundis kaasa teise muredele, oli sõber, kes kunagi ei keelnud oma abistavat kätt.

Nüüd aga varjab teda muld. Noorelt katkestati ta töö, julmalt lahutati perekonnast ja sõpradest.

Vaikses leinas mäletame sind, hää sõber ja õilsahingeline kaasnoorsoolane! A. O.

TÄHEL PANU! Noorsugu. **osta** kooliraamatud ja õppeabinõud

«Päevalehe»

raamatukauplustest

Tallinn, Suur Karja tän. 23, kõnetr. 446-11.
Pikk tän. 2, „ 434-94.

Suures valikus ilu-, ning teaduslikku kirjandust, kõiksugu kirjutusmaterjale, joonistus- ja maalimistarbeid.

Tulusaimad ostukohad õpetajatele, raamatukogudele ning õpilastele.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

Tarvitage ainult

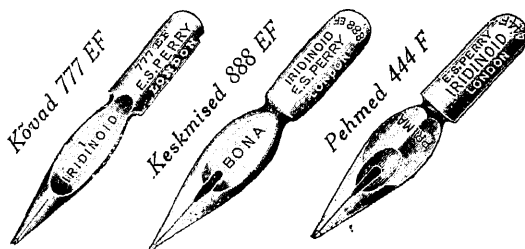
„IRIDINOID“

märgiga sulgi

„IRIDINOID“ kirjutavad vähemalt
6 korda kauem!
andes 80% kokkuhoidu.

Vabriku esindaja:

A. BERTELOV, Tallinn

IGA NOORSOOLASE PÜHADE RÕÕM ON TÄIUSLIK,
KUI TEMA LAUAL ON

Eesti Mõistatuseleht

Pühade numbri sisu huviküllane eriti
valitud auhindadega.

Hind ainult 12 senti.

IGA NAIN E KANNAB MEIE :

SIID, VILLASEID JA PUUVILLASEID ÜHEVÄRVILISI JA TRÜKITUD KLEIDRIIDEID NING MOODSAID MANTLI, VOODRI- JA PESURIIDEID; SUKKADEST PEENEID COTTON-SUKKI, IGASUGU PITSE, PAELU, TRIKOOD J. N. E.

AKTSASELTS

OSKAR KILGAS

VABRIK; TALLINN, VOLTA 3